

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา
ตอนศึกกะหมังกูหนิง ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
The Development of an Instructional Management
Model for Inao Literature: The Battle of Gamang
Gunning, with Cooperative Learning Technique
(CIRC) for Matthayom 4 Students

ณัฐพล แมนไธสง^{*1} ญาณพัฒน์ สัพันธ์² ชไมพร ร่มสมบัติ³

ณันทพร สงดำ⁴ อุภาวรรณ นามหิรัญ⁵

Natthaphon Maenthaisong^{*1} Yanapat Saphan²

Chamaiporn Romsombut³ Yanantaporn Songdam⁴ Upawan Namhiran⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยก่อนและหลังการใช้เทคนิค CIRC และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของ

* Corresponding author, e-mail: 640113115040@bru.ac.th

¹⁻⁴ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹⁻⁴ Undergraduate Student, Thai major, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

⁵ อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

⁵ Lecturer, Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

Received: April 3, 2025 / Revised: October 17, 2025 / Accepted: October 28, 2025

นักเรียนต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 จำนวน 32 คน จากโรงเรียนสตึก และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 16 คน จากโรงเรียนไพศาลพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-test for Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยเทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.77 (S.D.=0.49) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าเทคนิค CIRC สามารถพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ วรรณคดี CIRC ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ

Abstract

This research, titled "The Development of Learning Management for Inao Literature: The Battle of Gamang Gunning, using the Cooperative Learning Technique (CIRC) for Matthayom 4 Students," aimed to compare students' learning achievement in Thai literature before and after using the CIRC technique and to study their satisfaction with this learning approach. The purposive sample consisted of 32 Matthayom 4/3 students

from Satuek School and 16 Matthayom 4/2 students from Phaisan Pittayakom School in Buriram Province.

The research instruments included a learning achievement test and a satisfaction questionnaire. The study employed a One-Group Pretest-Posttest Design, with data analyzed using mean, standard deviation (S.D.), and a dependent sample T- test.

The findings revealed that the students' post-learning achievement using the CIRC technique was significantly higher than their pre-learning scores, supporting the research hypothesis. Additionally, the students expressed the highest level of satisfaction with the CIRC technique, with an average satisfaction score of 4.77 (S.D.=0.49). These results indicate that the CIRC technique is an effective approach for developing Thai literature learning skills.

Keywords: Learning Management Literature CIRC Learning Achievement Satisfaction

บทนำ

ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์อย่างหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่งเป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่นในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาไว้ให้ดี” พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ที่ทรงให้ไว้ในการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทยคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2505 (แมนมาส ขวลิขิต, 2555: 7)

ดังนั้น วรรณคดีจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการหล่อหลอมจิตใจสร้างจินตนาการ และปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ผู้อ่าน โดยเฉพาะเยาวชน ผ่านเรื่องราวที่ให้ข้อคิดและคติ สอนใจ เช่น วรรณคดีประเภทนิทานชาดก วรรณคดีคำสอนหรือวรรณคดีประเภท รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งล้วนมีส่วนในการธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาติ

อนึ่ง วรรณคดีเป็นกระจกสะท้อนลักษณะสังคมของตนและอาจเป็น เครื่องดำรงวัฒนธรรม” วรรณคดียังช่วยขัดเกลาจิตใจและยกระดับจิตใจของผู้อ่าน ให้สูงขึ้นช่วยจรรโลงจิตใจ ทำให้มนุษย์เห็นตัวอย่างของความทุกข์ ความสุข และ ปัญหาชีวิตต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านมองชีวิตด้วยความเข้าใจมากขึ้น (หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2539: 41) ทั้งนี้ จากความสำคัญของวรรณคดีไทยทำให้การเรียน การสอนในวิชาวรรณคดีไทยมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 54) จึงกำหนดให้วรรณคดีไทยและวรรณกรรมบรรจุ อยู่ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมมาตรฐาน ท5.1 เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจ และแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบัน ครูผู้สอนมุ่งเน้น การจัดการเรียนรู้เพียงเพื่อให้ ผู้เรียนท่องจำ แพลคัฟท์ หรือแม้แต่การจดจำเนื้อหา ผ่านเรื่องราวที่เรียน ซึ่งถือเป็นปัญหาที่เกิดจาก ครูผู้สอนโดยตรง นอกจากนั้นพบว่า ผู้เรียนมักเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวรรณคดี ขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือความสนใจที่จะเรียนวรรณคดีเพราะถือว่าไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ของผู้เรียนเองและเป็นเรื่องไกลตัว โดยวรรณคดีแต่ละเรื่องถูกประพันธ์ในช่วงสมัย อดีต ส่งผลให้ คำศัพท์บางคำไม่ปรากฏใช้ในปัจจุบันจึงยากที่จะเข้าใจดังเช่นปัญหา การเรียนการสอน จากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง เช่น ครูผู้สอนบางคนมีความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาวรรณคดีที่ไม่แม่นยำ ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน เพราะไม่มีการศึกษา

วรรณคดีจากฉบับสมบูรณ์ รวมทั้งมีวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการบรรยายมากกว่า การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ส่งผลกระทบให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน วรรณคดีและไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวรรณคดี (ชลธิชา นานา, 2561: 115)

ทั้งนี้ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Integrated Reading and Composition: CIRC) เป็นกลวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และการวิเคราะห์ร่วมกันในกลุ่มผู้เรียน เทคนิคนี้ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึกและพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันในทีมงานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่าเทคนิค CIRC มีประสิทธิภาพในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะวิชาที่ต้องการทักษะการวิเคราะห์และความเข้าใจเนื้อหา (Slavin, 2015: 96)

ดังนั้น การนำเทคนิค CIRC มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง สามารถช่วยแก้ปัญหาความซับซ้อนของเนื้อหา และสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักเรียนได้ ทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้รวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้อรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง รวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ร่วมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนวรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ในระดับมาก

แนวคิดและทฤษฎี

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาความพึงพอใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ วรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา จากหลักฐานที่มีอยู่ พบว่าการนำเค้าโครงนิทานปันทิมาประพันธ์เป็นวรรณคดีไทยเกิดขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ สมัยอยุธยาตอนปลาย กล่าวคือ เจ้าฟ้าหญิงกษัตริย์และเจ้าฟ้าหญิงมกุฎ พระราชธิดาในพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ได้ทรงนำเค้าโครงนิทานปันทิมาที่ทรงได้ยินได้ฟังมาทรงพระนิพนธ์ขึ้นเป็นบทละครในเพื่อใช้เล่นละครใน เจ้าฟ้าหญิงกษัตริย์ทรงพระนิพนธ์บทละครในเรื่องดาหลังส่วนเจ้าฟ้าหญิงมกุฎทรงพระนิพนธ์บทละคร ในเรื่องอิเหนา (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาตราชูภาค, 2514: 102-103)

นอกจากนี้ ธาณิรัตน์ จัตุฑะศรี (2551: 9-11) ได้กล่าวว่า วรรณคดีไทยเรื่องอิเหนามีที่มาจากนิทานปันทิมาซึ่งเป็นนิทานวีรบุรุษของชาว สันนิษฐานว่านิทานปันทิมา เล่ากันแพร่หลายในชวามาตั้งแต่ช่วงพุทธศตวรรษที่ 17 และเริ่มแต่งเป็นลายลักษณ์อักษรราวพุทธศตวรรษที่ 19 สมัยอาณาจักรมอญปาหิตในสังคมไทย ปรากฏหลักฐานว่านิทานปันทิมาแพร่หลายเข้ามาตั้งแต่สมัยอยุธยา ซึ่งน่าจะแพร่เข้ามา

หลากหลายสำนวนทั้งสำนวนของชาวและมลายู เนื่องจากไทย มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวและมลายูมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยสุโขทัย

ทั้งนี้ วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ถือเป็นตอนสำคัญของเรื่องอิเหนา เนื่องจากมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเสียสละ ความรัก และหน้าที่ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ หากนักเรียนสามารถเข้าใจและวิเคราะห์เนื้อหาได้อย่างเหมาะสมจะช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษา การคิดเชิงวิพากษ์ และการเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้สร้างการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากแนวคิด สลาบิน (Slavin, 2018: 275) พบว่า CIRC เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งเน้นการบูรณาการการอ่านและการเขียน โดยผู้เรียนจะทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อช่วยเหลือกันอ่านวิเคราะห์และเขียนบทความจากเนื้อหาที่เรียน

ในขณะที่จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson & Johnson, 2019: 84) พบว่าเทคนิค CIRC เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในกลุ่มนักเรียน โดยมีกิจกรรมหลักคือการอ่านจับใจความการอภิปราย การเขียนสรุปความ และการตรวจทานงานเขียนของกันและกัน

อนึ่ง ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้สร้างการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เกมทายแผ่นป้ายแฟนพันธุ์แท้อิเหนา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง กับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรูปแบบเทคนิค CIRC ซึ่งการประยุกต์ใช้เกมทายแผ่นป้ายแฟนพันธุ์แท้อิเหนา (เกมที่ผู้เรียนใช้ความรู้และทักษะในการทายคำหรือข้อมูลที่ปรากฏบนป้าย) เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ที่สนุกสนาน กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ดังนี้

1. การจัดกลุ่มเรียนรู้แบบร่วมมือ (Team Formation)

- ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยที่มีความหลากหลายด้านทักษะ (Heterogeneous Groups) แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 4-6 เพื่อการทำงานเป็นทีม

2. การเรียนรู้ร่วมกันในเนื้อหา (Team Practice)

- ครูเล่าเรื่องหรืออธิบายเนื้อหาสำคัญของอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง พร้อมชี้ให้เห็นความสำคัญของเนื้อหาต่อบริบททางวัฒนธรรม

- สมาชิกกลุ่มช่วยกันอ่าน วิเคราะห์ และสรุปเนื้อหา โดยมีการแบ่งบทบาทภายในกลุ่มเช่น ผู้อ่าน ผู้อธิบาย และผู้จดบันทึก

3. การออกแบบเกมทายแผ่นป้าย (Game Preparation)

- ครูจัดทำแผ่นป้ายคำถามหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ อิเหนา เช่น ตัวละครสำคัญ โครงเรื่องหรือข้อคิดจากวรรณคดี แผ่นป้ายแต่ละแผ่นจะมีคำใบ้สั้น ๆ เช่น “พระเอกของเรื่อง” หรือ “บทเรียนสำคัญของตอนนี้” เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันคิดคำตอบและศึกษาข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อม

4. การเล่นเกมทายแผ่นป้าย (Game Implementation)

- ครูจัดการแข่งขันเกมระหว่างกลุ่ม โดยให้สมาชิกผลัดกันสุ่มแผ่นป้าย และใช้คำใบ้ที่เตรียมไว้เพื่อช่วยกลุ่มของตนทายคำตอบ

- คะแนนจะถูกบันทึกตามจำนวนคำตอบที่ถูกต้องและเวลาที่ใช้การพัฒนาทักษะการเขียนและคิดวิเคราะห์ (Integrated Writing and Analysis) โดยนักเรียนร่วมกันเขียนบทวิเคราะห์ลักษณะเด่นของตัวละครจากการถอดบทประพันธ์ในแผ่นป้ายและเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- หลังจากเล่นเกม สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงคำตอบที่ถูกหรือผิด พร้อมวิเคราะห์เหตุผลช่วยกันเขียนสรุปความรู้ที่ได้จากการเล่นเกม โดยเน้นการสะท้อนความเข้าใจในวรรณคดี

5. การนำเสนอผลงาน (Team Presentation)

- กลุ่มนำเสนอข้อมูลหรือข้อคิดที่ได้จากการเล่นเกม เช่น การอภิปรายบทบาทของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับแผ่นดินป้าย หรือการอภิปรายบทเรียนสำคัญที่ได้

6. การประเมินผล (Assessment and Feedback)

- ครูประเมินผลการเรียนรู้จากความถูกต้องของคำตอบ ความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มและคุณภาพของผลงานที่นำเสนอ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มเติม

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนาตอนศีกกะหมังกุหนิง ร่วมกับเทคนิค CIRC ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กระบวนการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และการทำงานร่วมกันระหว่างสำหรับนักเรียนอย่างสร้างสรรค์

วิธีการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ประชากร ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามรายละเอียด ดังนี้

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 ห้อง รวมทั้งหมด 150 คน โรงเรียนสตึก ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 ห้อง รวมทั้งหมด 100 คน
โรงเรียนไพศาลพิทยาคม ตำบลไพศาล อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ รวมประชากรทั้งหมด 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเลือก
แบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีรายละเอียด ดังนี้

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 จำนวน 32 คน ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสตึก ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 16 คน ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนไพศาลพิทยาคม ตำบลไพศาล อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2. ตัวแปรในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ การจัดการเรียนรู้
ด้วยการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้
แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และความพึงพอใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนวิชาภาษาไทยจาก
วรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ คือ ประวัติความเป็นมา ลักษณะคำประพันธ์
รสวรรณคดี โวหารภาพพจน์ โครงเรื่อง เรื่องย่อ ถอดบทประพันธ์ และการวิเคราะห์
คุณค่า

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม ถึงวันที่ 24 มกราคม 2568 จำนวน 4 สัปดาห์ รวม 8 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ประกอบไปด้วย เกมแผ่นป้าย แผ่นพับเรื่องอิเหนา การ์ดความรู้ตัวละคร ฯลฯ
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องอิเหนาตอนศึกกะหมังกุหนิง ซึ่งเป็นแบบทดสอบประเภทปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ เวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที
3. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจสำหรับนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอน วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบ่งเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งหมด 15 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดจากหลักสูตรสถานศึกษา และศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ คือ 1) เรื่องประวัติความเป็นมา 2) เรื่องลักษณะคำประพันธ์ 3) เรื่องวรรณคดี 4) เรื่องโวหารภาพพจน์ 5) เรื่องการวิเคราะห์โครงเรื่อง 6) เรื่องย่อ 7) เรื่องตอบทประพันธ์ และ 8) เรื่องการวิเคราะห์คุณค่า

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ (ฉบับร่าง) ที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.4 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยประเมินความสอดคล้องการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่ามีค่า (IOC) เท่ากับ 0.6 ซึ่งสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย และศึกษาเทคนิคที่ใช้ในการวัดผลการศึกษาชนิดของแบบทดสอบและรูปแบบของข้อสอบ

2.2 สร้างแบบทดสอบ (ฉบับร่าง) ชนิดปรนัย 5 ตัวเลือกจำนวน 15 ข้อ และนำแบบทดสอบ (ฉบับร่าง) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อขอให้

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแก้ไขภาษา ความชัดเจน ความเหมาะสมและความถูกต้อง เพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์

2.3 วิเคราะห์ค่านวนหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยประเมินความสอดคล้อง ผลปรากฏว่าผลการประเมินหาค่า (IOC) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งหมด มีค่า (IOC) เท่ากับ 0.6 – 1.00 ซึ่งถือว่าสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสหวิทยาเขตสตึกที่เคยเรียนมาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบโดยให้ 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกและให้ 0 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกัน จากนั้นทำการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) โดยแบบทดสอบที่เลือกไว้มีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.45 – 0.73 และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.21 – 0.63 และหาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

2.5 คัดเลือกเฉพาะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ค่าความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อที่เข้าเกณฑ์ไว้ 10 ข้อและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี และเอกสารรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบประเมินซึ่งเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า จำนวน 15 ข้อ โดยศึกษาการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจแบบ 5 ระดับโดยวิธีของลิเคอร์ท (Likert's Method, 1932)

3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจ (ฉบับร่าง) เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบประเมินมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจสำหรับนักเรียนที่ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินค่า (IOC) ผลปรากฏว่าผลการประเมินค่า (IOC) แบบสอบถาม วัดความพึงพอใจ มีค่าเท่ากับ 0.8 – 3.00 ซึ่งถือว่าสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3.5 นำแบบวัดความพึงพอใจสำหรับนักเรียน ซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนหลักการและวิธีปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนรู้ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เข้าใจหลักและวิธีการร่วมกันตามจุดประสงค์
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยค้นคว้าและสร้างขึ้น พร้อมทั้งตรวจสอบและเก็บบันทึกคะแนนไว้
3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนาตอน ศีกะหมังกุหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ระหว่างวันที่ 3 มกราคม ถึงวันที่ 24 มกราคม 2568 จำนวน 4 สัปดาห์ รวม 8 ชั่วโมง
4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดเดียวกันกับก่อนเรียน พร้อมทั้งตรวจสอบและบันทึกผลไว้
5. ใช้เครื่องมือวัดความพึงพอใจ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างและบันทึกผลไว้
6. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองกับนักเรียนไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t – test for Dependent Sample)
2. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อศึกษาความพึงพอใจสำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวรรณคดีไทย เรื่องอิเหนาตอนศึกกะหมังกุหนิง สำหรับนักเรียนชั้น 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสอนร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	t – test for Dependent Sample
ก่อนเรียน	48	6.02	2.90	6.84	0.00
หลังเรียน	48	9.06	0.88		

จากตาราง 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวรรณคดีไทย เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.02 ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานเท่ากับ 2.90 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t – test for Dependent Sample) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียน

ตาราง 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้	4.76	0.53	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.72	0.52	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม	4.80	0.51	มากที่สุด
รวม	4.77	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.53 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.52 และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51 รวมทั้งหมดทุกด้านมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

ความพึงพอใจสำหรับนักเรียนเท่ากับ 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้รวมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.5 เป็นไปตามสมมติฐาน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิงรวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ความพึงพอใจสำหรับนักเรียนเท่ากับ 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้รวมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตาพร วิภววาณิชย์ (2553) ได้วิจัยเรื่อง พัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีด้วยตนเองเรื่อง อิเหนาตอนศึกกะหมังกูหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านกิจกรรมและสื่อที่จัดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนเชิงวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไทย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้

ชุดการเรียนรู้วรรณคดีด้วยตนเอง เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.5

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ตอนศึกกะหมังกูหนิง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคCIRC ในการวิจัยครั้งนี้ช่วยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีเทคนิควิธีการศึกษาวรรณคดีได้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านความรู้ (Knowledge) เช่น การศึกษาประวัติวรรณคดีไทย การศึกษาคำศัพท์ และการถอดบทประพันธ์ ด้านทักษะและการปฏิบัติ (Practice) เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การอ่าน การเขียนเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ การพูดจากเรื่องที่ฟังและดู ด้านเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) เช่น การตระหนักถึงคุณค่าวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นสมบัติของชาติเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และนักเรียนมีความพึงใจต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความพึงพอใจสำหรับนักเรียนเท่ากับ 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐาน

ดังนั้น การใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ในการจัดการเรียน การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิง มีประสิทธิผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทักษะการคิดและการสื่อสาร รวมถึงการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย อีกทั้งยังสร้างความพึงพอใจแก่นักเรียน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเหมาะสมและคุณค่าของการนำเทคนิคนี้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- แมนมาส ขวลิต. (2555). พระมหากษัตริย์คุณและพระปรีชาญาณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้านภาษา หนังสือ และห้องสมุด. **วารสารห้องสมุด**, 56(2), 2-16.
- ชลธิชา นานา. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตาพร วิภวณิชย์. (2553). การพัฒนาชุดการเรียนรู้วรรณคดีด้วยตนเองเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกูหนิงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา. [สารนิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2514). **คำอธิบายว่าด้วยบทละครอิเหนาฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ**. ศิลปาบรรณาการ.
- ธานีรัตน์ จัตุหะศรี. (2551). การศึกษาการเปรียบเทียบเรื่องอิเหนาฉบับไทยกับเรื่องอิเหนาฉบับลาว : ความสัมพันธ์ระหว่างสองสำนวน และลักษณะเด่นของฉบับลาว. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2539). **แนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี**. บัณฑิตการพิมพ์.
- Johnson, D.W. Johnson, R.T. & Smith, K.A. (2009). Cooperative Learning: Improving University Instruction by Basing Practice on Validated Theory. **Journal on Excellence in University Teaching**. 25(3-4), 85-118.

Likert R. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes. Archives of Psychology. **Archives of Psychology** 140, 1-55.

Slavin R. E. (2015). Cooperative Learning and Academic Achievement: Why does groupwork work. **Annals of Psychology**. 54(1), 96-105.